

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs
Сајт: psss.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број VI бесплатан примерак
ЈУН 2019 Косовска Митровица

САДРЖАЈ БИЛТЕНА

РАТАРСТВО-ПОВРТАРСТВО

- Агротехника за пасуљ - Небојша Божовић дипл.инж.

ВОЂАРСТВО-ВИНОГРАДАРСТВО

-

СТОЧАРСТВО

- ИПАРД фондови – Косовка Јакшић дипл.инж.

ЗАШТИТА БИЉА

- Методе превентивних мера у заштити воћа од болести – Сениша Недељковић дипл.инж.

ЦЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА ПРЕУЗЕТИХ ИЗ СТИПС-а

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу www.agoponuda.com, а уколико Ви желите да понудите свој производ на продају обратите се нама.

АГРОПОНУДА –БЕРЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА СРБИЈЕ

Агротехника за пасуљ

При избору сорте треба водити рачуна да ли се пасуљ гаји за зрно или за боранију. За њивско гајење пасуља за зрно и боранију погодније су чучаве него повијушаве сорте, јер оне више одговарају за механизовану негу и бербу. Повијушаве сорте се могу користити при гајењу пасуља здржено са кукурузом. При избору сорте треба водити рачуна о дужини вегетације. Дужина вегетације сорте треба да одговара еколошким условима подручија гајења. Сорта треба да је приносна, квалитетна и отпорна према болестима. За тржиште предност имају сорте са белим семеном елиптичног и овалног облика.

Пасуљ не подноси монокултуру. Чак и при гајењу у краткотрајној монокултури две године узастопно, принос се значајно смањује. Зато је најбоље да на исту парцелу дође после 3-4 године. Предусев пасуљу може да буде скоро свака култура, изузев из групе махуњача. Одлични предусеви су окопавине кромпир, шећерна репа и кукуруз. Добри предусеви су сунцокрет, конопља и стрна жита. Пасуљ је одличан предусев за скоро све њивске биљке а нарочито за озима стрна жита.

Обрада земљишта се састоји из основне обраде и предсетвене припреме земљишта. Начин и време основне обраде земљишта зависи од предусева. Ако је предусев стрнина прво се врши заоравање стрништа на дубину од 15цм, а најкасније почетком јесени оре се на пуну дубину. Ранијом обрадом у јесен постижу се бољи приноси. Када је предусев нека окопавина која се бере у јесен основна обрада се изводи одмах на пуну предвиђену дубину. Пасуљ добро реагује на дубљу обраду. Дубља обрада земљишта омогућава већу акумуляцију воде у земљишту, бољи развој корена у дубину и формирање веће масе корена. Отуда дубина орања за пасуљ треба да је 30-35цм. Уколико је под предусев орање било дубоко (30-35цм) онда се за пасуљ дубина орања може смањити на око 20-25цм. Поорано земљиште остаје у отвореним браздама до пролећа.

Предсетвена припрема земљишта изводи се у пролеће. Обзиром да се пасуљ сеје у касно пролеће, предсетвену припрему земљишта треба почети што раније после зиме. Рано спролећа чим се земљиште просуши треба обавити затварање бразда, односно грубу предсетвену припрему земљишта на дубину око 10цм. Пред сетву треба извршити још једно култивирање, нешто плиће (8цм) од предходног. Ово има за циљ да се створи ситан растресит површински слој земљишта који обезбеђује повољне услове за сетву, клијање и ницање семена.

Пасуљ има велике потребе у хранивима. Иако су потребе пасуља у азоту велике, биљке своје потребе обезбеђују 80% путем квржичних бактерија, а 20% из земљишта. Због тога се азотна ђубрива за пасуљ употребљавају у знатно мањим количинама. Биљкама је азот из земљишта односно из ђубрива потребан у почетку вегетације, док се на корену не формирају квржице. Према досадашњим резултатима испитивања потребе пасуља у хранивима за остваривање високих приноса могу се обезбедити применом минералних ђубрива са следећим количинама чистих хранива: 35-50 кг/ха азота, 70-80кг/ха фосфора и 50-70 кг/ха калијума. Стајњаком је боље ђубрити предусев него га користити при сетви пасуља. Међутим на земљиштима лоших физичких особина нарочито тешких пасуљ се може директно ђубрити добро згорелим стајњаком у количини од 20-30т/ха.

За сетву треба употребити квалитетно семе, високе клијавости и чистоће доброг здравственог стања и дезинфиковано. Пред сетву семе се инокулира квржичним бактеријама употребом препарата нитрагина или другог сличног препарата. Обзиром да пасуљ за клијање и ницање тражи много топлоте он се у нашим условима сеје у касно пролеће. Пасуљ треба сејати када се земљиште до дубине 10цм загреје на 12-15цм. Оптимални рок сетве у равничарском делу је од 20 априла до 5 маја. Дубина сетве

није велика и креће се од 3-6цм. Сетва се изводи у редове са широким међуредним растојањем. Чучаве сорте сеју се на размак 50цм а растојње биљака у реду 4-5цм, такође може се сејати и у кућице и тада је размак редова 50цм а растојање кућица 20цм. У кућице се сеје по 4-5семенки. Оптимална густина биљака се креће од 400000-500000 биљака по хектару.

Најважније мере неге пасуља су међуредно култивирање и окопавање, заштита од корова и наводњавање. У условима успешног деловања хербицида број међуредних култивирања може да се смањи а на земљиштима добрих физичких особина међуредно окопавање може да се изостави. Најчешће се примењују два међуредна култивирања. Прво се ради 7-10 дана после ницања на дубини 4-5цм, а друго култивирање се ради 12-15 дана после првог односно када биљке достигну висину 10-15цм и на дубини 7-8цм. Код пасуља повијуваних форми (приткаша) посебна мера неге је постављање ослонаца (притке). Притке су висине 150-200цм, а постављају се када биљке формирају 4-5 троперих листова.

Број наводњавања зависи од земљишта, количине падавина и сорте. Наводњавање треба вршити у периоду од цветања до наливања семена јер тада пасуљ има највеће потребе за водом. При том треба водити рачуна јер претерана влажност неповољно утиче на пасуљ. Берба, односно жетва пасуља се врши механизовано или ручно. Механизована берба може бити једнофазна и двофазна. Жетва комбајном се обавља у фази пуне зрелости. Одређивање правог момента за жетву отежава то што пасуљ неравномерно сазрева, а презреле махуне пуцају те долази до осипања семена. Жетва може да се врши ручно чупањем, кошењем српом или косом а након сушења вршидба се обавља адаптираним житним вршалицама. После вршидбе семе се чисти од примеса, калибрира и складишти. За складиштење семе не сме да има више од 14% влаге.

Саветодавац ратарства и повртарства Небојша Божовић

ИПАРД фондови

ИПАРД представља пету компоненту ИПА (предприступна средства ЕУ) и та средства намењена су руралном развоју. Средства из ИПАРД фондова доступна су од средине 2015 године и могу се користити до краја 2020. године и могу конкурисати пољопривредни произвођачи или групе произвођача, који су уписани у Регистар пољопривредних газдинстава. Корисници треба да: - докажу да немају неизмирене порезе или обавезе за социјално осигурање, ни било какве друге неплаћене обавезе према држави у тренутку подношења пријаве; - да пошаљу потписану изјаву да нису аплицирали за исто улагање код других ЕУ и /или државних фондова; - у случају подношења захтева за инвестиције кроз ИПАРД, корисник мора да измири све доспеле обавезе по раније одобреним инвестицијама финансираних од стране МПШВ; - у случају када корисник није власник имања или земљишта где ће се инвестиција вршити, мора да поднесе уговор о лизингу или закупу који покрива период од најмање пет година од дана коначне исплате. За инвестиције испод 50000 еура потребна је поједностављена верзија бизнис плана, а за инвестиције преко 50000 еура неопходан је комплетан бизнис план у складу са формом припремљеном од стране ИПАРД Агенције. Корисник је у обавези да у периоду од 5 година након коначне исплате користи инвестицију у сврху за коју је намењен, без суштинских измена. Корисник треба да докаже своја искуства и знања у области пољопривреде кроз: - завршену средњу школу у области пољопривреде; - искуство у пољопривреди (доказује се кроз упис у Регистар пољопривредних газдинстава); - завршен факултет; - завршену средњу школу и писану изјаву да ће похађати најмање 50 часова обуке из области за коју конкуришеу ИПАРД програму. Приликом конкурисања пољопривредни произвођач мора да обезбеди пун

износ новца потребног за реализацију инвестиције. Ту држава и локалне самоуправе треба да одиграју значајну улогу, да обезбеде одговарајућа средства и пруже помоћ произвођачу (повољни кредити). Пољопривредни произвођач конкурише на објављени конкурс након обезбеђивања средстава и прилаже сву потребну документацију како би ушао у процес одобравања пројекта. Инвестиција не сме бити започета пре него што пројекат буде одобрен. Пошто се пројекат одобри, произвођач може започети инвестицију, али не сме одступити од свог пројекта који је приложио приликом конкурисања. Такође мора да достигне стандарде ЕУ, у зависности од инвестиције. У супротном, корисник је дужан да врати сва средства. Корисник почиње са инвестицијом након одобравања пројекта. Корисник може да обави рефундацију утрошених средстава у износу од 50% вредности инвестиције (и 55-60% у појединим случајевима) подносећи све рачуне и доказе о уплати средстава. Током реализације пројекта постоји вишеструка контрола. Прва контрола се обавља у фази одобравања пројекта, којом се проверава да ли је корисник започео инвестицију или купио опрему за коју конкурише. У случају да је већ започео инвестицију, његов захтев за остваривање права над ИПАРД средствима биће одбијен. То је тзв. „нулта контрола“. Друга контрола се одвија пре исплате средстава, а циљ је да се утврди да ли је инвестиција обављена у складу са предложеним пројектом. Последња контрола обавља се после реализоване инвестиције и после исплаћених средстава кориснику. То је ex-post контрола, која има за циљ утврђивање да ли је инвестиција одржана и да ли су достигнути стандарди ЕУ на крају инвестиције. Контроле могу бити и ванредне у зависности од околности (превара, нерегуларност). Корисник је дужан да чува сву документацију од тренутка склапања уговора до тренутка истека пет година од реализоване инвестиције.

Саветодавац сточарства Косовка Јакшић

Методe превентивних мера у заштити воћа од болести

Избор парцеле

Избор парцеле је важна агротехничка мера којом се стварају повољни услови за гајење неке воћарске културе. Избор места зависи од културе која ће се гајити јер су захтеви различити. Треба водити рачуна о избору парцеле јер се грешке које се евентуално направе не могу исправити. Правилан избор земљишта је основа за правилан раст и развој гајене културе, а самим тим добијамо све предуслове за повећану отпорност биљака на штетне организме.

Правац редова и размак садње

Правац редова и размак садње има велики утицај на развој болести. Правац пружања редова треба да буде север-југ јер су воћке тада највише изложене сунцу. Уколико се сади на нагибима правац пружања редова треба да буде супротан од правца нагиба. Размак садње зависи од воћне врсте, сорте, система гајења, намене плодова, особина земљишта итд. При одређивању размака садње треба узети у обзир и кретање механизације и радника, осветљеност и проветреност. Ове мере имају велики значај када је у питању развој болести.

Коришћење отпорних сорти

Коришћење отпорних сорти је изузетно важно у заштити биља. Гајење сорти отпорних на паразите и штеточине је најјефтинији метод сузбијања, без штетних последица по животну средину. Коришћењем отпорних сорти избегавају се ризици за воћарску производњу. Коришћење ове мере не значи производњу без заштите или одржавања, јер се не може произвести сорта која је отпорна на све болести. При хибридизацији дешава се да сорта отпорна

на неку болест буде веома осетљива на неку другу. Такође је неопходно да се при подизању засада прикупе информације о одређеном локалитету, односно о болестима и штеточинама које су присутне. Подизање засада се планира на основу прикупљених података и према отпорности сорте.

Коришћење здравог садног материјала

Употреба здравог садног материјала је неопходни чинилац воћарске производње. Постоји велики број болести које се преносе садним материјалом. Штетни организми се преносе унутар или на садном материјалу. Најчешћи извор заразе су родитељске биљке које се користе за репродукцију (пупољци, калем гранчице итд.), а ширење је најчешће условљено физичким контактом садног материјала.

Воћарима се посебно препоручује да буду обазриви при набавци садног материјала. Нарочито код вишегодишњих култура код којих лошим избором расадника или куповином од нерегистрованих произвођача може доћи до значајних штета. При куповини без рачуна и било каквих гаранција штете се не могу надокнадити. Зато бирајте реномиране и познате расаднике који су дуго година присутни на тржишту.

Одржавање земљишта у воћњаку

Обрада земљишта је веома важна са аспекта заштите воћњака од штетних организама. Обрада земљишта има за циљ успостављање повољног водног, ваздушног и топлотног режима за развој воћака. У земљишту такође презимљава велики број штетних организама, па је његова обрада веома важна у воћарству. Такође је важна површинска обрада којом се штеточине излажу временским приликама и предаторима.

Избалансирана исхрана

Има велики утицај на здравствено стање биљака. Азотна ђубрива, по правилу, појачавају бујност гајених биљака, доприносе повећању приноса и утичу на продужење вегетације. Познато је да унета у већим количинама азотна ђубрива, појачавају развиће болести и повећавају штете које оне наносе. У начелу, фосфорна и калијумова ђубрива повећавају отпорност биљака према болестима.

Не треба претеривати са ђубривом, јер неправилним ђубрењем се квари структура земљишта, а посебно долази до погоршања киселости, што неповољно делује на саму воћку и ствара услове за развој болести. Само правилна исхрана погодује воћу и повећава њену отпорност на болести.

Наводњавање

Наводњавање такође има утицаја на штетне организме. Наводњавање погодује размножавању неких врста лисних ваши. Директним орошавањем листова стварају се повољни услови за развој многих патогена воћака, због чега се последњих година прибегава заливању по систему кап-по-кап.

Сасецање и уништавање оболелих биљака и њихових делова

Удаљавање појединих биљних делова или читавих заражених биљака је веома значајна агротехничка мера. Спроводи се у свим воћним засадима па тако има велики утицај на ширење болести. Сечењем оболелих ткива у рак-ранама, уклањање разних израштаја-тумора, заражених грана, грачнчица, плодова, па и лишћа у току вегетације, спречава се даље ширење болести. Такође, ширење заразе се спречава ако се униште оболеле биљке. На пример, уклањањем биљака заражених вирусом зауставља се ширење вирусне, нарочито ако тај вирус преносе инсекти.

Уништавање извора заразе

Уништавање заражених биљака (запуштених засада), делова биљака и биљних остатака је бавезна мера спречавања ширења болести. Штетни организми

презимљавају у земљишту, у биљним остацима, под кором итд. Могу презимљавати и на плодовима који су се задржали на стаблу, осушеним гранама, опалим плодовима, на деловима корена који је остао после уклањања осушеног стабла. Сви ови остаци представљају извор заразе и на њима презимљавају болести и штеточине. Зато сакупљање овог инфективног материјала представља важну меру заштите воћњака од болести и штеточина. На пример, сакупљањем и спаљивањем или заоравањем лишћа шљиве, јабуке и крушке умањује се могућност појаве примарних пролећних зараза од наранџасте пегавости лишћа шљиве и чађаве пегавости лишћа и краставости плодова јабуке и крушке. Исти ефекат се постиже скупљањем и уништавањем буђавих и мумифицираних плодова јабучастог и коштичавог воћа зараженог гљивицом *Monilinia*, јер ти плодови представљају жаришта за нове заразе у следећој години.

Уништавање спороносних органа паразита.

Гљиве узрочници трулежи дрвета стварају на површини стабла и грана, обореном дрвећу и пањевима, своја спороносна тела у облику печурки. Сасецањем и закопавањем ових печурки спречава се настајање и ослобађање спора, које омогућавају нове заразе.

Уништавање прелазних домаћина

То је начин борбе против изазивача рђа. Тако уништавањем клеке утиче се неповољно на ширење болести рђа крушке.

Саветодавац заштите биља **Синиша Недељковић**

ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА – ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД ОД 10.06.-16.06.2019.ГОДИНЕ ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	150	130	130
Јабука (остала)	100	70	80
Лимун	250	220	250
Јагода	200	150	140
Поморанџа	150	150	120
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	100	80	50
Кромпир	120	100	60
Паприка-шиља	200	-	250
Лук црни	200	120	100
Парадајз	160	150	120
Тиквице	80	70	50
Шаргарепа	120	80	100

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА – КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД
ОД 10.06.-16.06.2019.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	120	120	120
Јабука (остала)	70	40	65
Лимун	150	180	140
Јагода	140	100	100
Поморанџа	90	110	100
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац салатни	50	50	35
Кромпир	70	80	35
Паприка шилџа	170	-	200
Лук црни	60	100	80
Парадајз	130	110	100
Тиквице	50	50	30
Шаргарепа	65	60	80

**ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ НА ПИЈАЦАМА ЗА ПЕРИОД
ОД 10.06.-16.06.2019. ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА**

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/узраст	Раса	Београд	Краљево	Ниш
Двиске	све тежине	све расе	220	-	-
Јагњад	све тежине	све расе	250	240	300
Јарад	све тежине	све расе	-	200	200
Јунад	350-480кг	СМ	-	-	-
Јунад	>480	све расе	240	-	-
Козе	све тежине	све расе	-	-	110
Крава за клање	све тежине	СМ	-	150	-
Крмаче за клање	>130кг	све расе	-	100	-
Овца	све тежине	све расе	150	130	150
Прасад	16-25кг	све расе	220	160	220
Телад	80-160	СМ	-	500	-
Товљеници	80-120	све расе	-	150	-
Товљеници	>120кг	све расе	178	130	160
Шилџежад	све тежине	све расе	220	-	-

ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИТАРИЦА ЗА ПЕРИОД
ОД 10.06.-16.06.2019. ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Београд	Краљево	Ниш
Кукуруз	20	22,5	25
Пшеница	24	26	23
Сточни јечам	25	28	-

У току три месеца другог квартала 2019.године ПССС Косовска Митровица је на сајту www.agroponuda.com. до издавања овог билтена објавила 27 агропунда:

- ратарство 4
- повртарство 1
- воћарство 3
- сточарство 19

www.stips.minpolj.gov.rs

www.agroponuda.com

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE